

Månedsbrev Februar 2020

Presidentens hjørne

Februar er forbi, og i går var det skuddårsaften med stort skuddårsball på Flammen.

I mars kommer Mariann Torsvik og skal fortelle om hvordan det går med Flammen tre år etter åpning, og hun kan sikkert røpe om det var noen damer som var modige nok til å fri under skuddårsfesten.

Vi tok festen litt på forskudd med en storslått rekeaften. Der var det reker, vin og annet drikke i rikelige mengder, samt musikk, sang, kulturinnslag og svært god stemning. Vi takker kameratskapskomitéen for innsatsen, som resulterte i en veldig hyggelig kveld.

Mottoet «Service above self» følges godt opp av samfunnskomiteen, som også i år gjennomførte et meget vellykket arrangement på Aas gård. Arrangementet ble dekket av Liv, som fikk inn en fyldig reportasje i Varingen. Det gir viktig markedsføring av klubbens aktiviteter.

Presidenten inviterte i begynnelsen av måneden, styret og nye medlemmer til middag i forkant av et Rotarymøte. Vi ønsket å høre hvordan de trives i klubben, og om medlemskapet svarer til forventningene. Det tar tid å bli godt kjent med folk og med alt arbeidet som foregår, men alle uttrykker at de har blitt godt mottatt, de har fått mulighet til å delta på kurs og ikke minst på Distriktskonferansen. De understreker at fadderer er viktig, og de ønsket seg en medlemsoversikt med navn, yrke, bilde osv., med andre ord en videreføring av Blåboka.

Referat fra månedens styremøte er sendt ut til alle medlemmene, og det viser hva vi har arbeidet med i det siste. Jeg minner samtidig om ny dato for jubileumsfesten: 04.09.2021

Prosjekter:

- Klubben sponser i år Realfagsprisen med kroner 21 000,-. Pengene er skaffet til veie av Eivind Thrane og Gerd Peymann gjennom imponerende innsats! Realfagsprisen deles ut 24.mars i Kammersalen Lillestrøm VGS.
- Gro har oversendt foreløpig rapport fra «Healthy families i Equador». Fremdriften er god, og arbeidet i januar var blant annet å kartlegge målgruppen og gjennomføre intervju med de familiene som ble plukket ut. Med andre ord – ikke random sample, men stratifisert utvalg.

Fra distrikt 2260:

- Tidligere DG Barry Matheson fra Jessheim RK er død. Se minneord på distriktets side.
- RYLA arrangeres i mars, og MYU har meldt på to deltakere fra oss.
- Spam advarsel: Svært mange norske rotarianere har fått e-post fra Nigeria, fra folk som utgir seg

som rotarianere og uttrykker ønske om å komme på besøk, andre prøver å lure penger fra dere. Håvar og jeg har fått forespørsel om fotballbesøk!

Ironisk nok på denne første vårdagen, var det skiføre i lysløypa for første gang siden jul! Vi satser på at mars kommer med våren, men uansett kommer mars i Nittedal Rotaryklubb med et spennende og variert program.

Vennlig hilsen Elisabeth

1. mars

Klubbmøte 6. februar. Berit Solli

Berit er et av få medlemmer som er født og oppvokset i Nittedal. Hun gikk på Kirkeby skole, Nittedal Ungdomsskole og Bjertnes Videregående. Videre Voss Folkehøgskole før hun arbeidet noen år i Telenor. Så tok hun Sykepleiehøgskolen og videreutdanning i lungesykepleie ved Høgskolen i Bergen.

Hun presenterte så sin familie, ved å vise oss et bilde. Hun viste også et bilde av sine to barnebarn, som er «verdens flotteste». Hennes interesse er å gå i fjellet når hun har fri.

Hun har arbeidet følgende steder.

- Døli pleie- og omsorgssenter
- Ahus, Seksjonen for illegale rusmidler (IR)
- Glitre/LHL-sykehuset
- Litt Ahus innimellom

Hun kom så inn på hva sykepleie betydde for henne, og nevnte «Mattis – effekten». Kongepuddelen Mattis som jobber i norsk helsevesen. Ingen kan redde alle, men alle kan gjøre litt.

Hun snakket så om de illegale rusmidler, og spurte så hva er Cannabis? De vanligste formene er hasj og marihuana. Det kan også forekomme i cannabisolje. Cannabis inneholder 420 aktive stoffer. Det viktigste er TETRAHYDROCANNABINOL (THC) som i vesentlig grad gir rus ved inntak. Hasj er et raffinert produkt, hvor hensikten er å isolere de THC- rike plantedelene. Det har et THC innhold mellom 2 – 10 %. Fargen kan variere fra sort, brun til grønn. Konsistensen kan være fra kornet og hard til seig og plastisk.

Stoffet kan spises, vanligst er å røyke det, blandet sammen med tobakk i en pipe. THC er ikke vannløselig og vil derfor binde seg til fettvevet i kroppen. Det kan påvises i urinprøver i opptil 30 dager etter inntak.

Rus og virkning, varierer fra person til person. Det kan gi følelse av glede og lykke. Korttidshukommelsen blir kraftig redusert. Noen får angst, panikk og blir paranoide. Hun

nevnte flere virkning. Hun kom så inn på flere tegn og symptomer, så som store pupiller, blodsprengte øyne, langsomme bevegelser, treg tale, o.s.v.

Hun nevnte flere langtidsvirkninger og stilte så spørsmålet. Er det cannabis som utløser en psykisk lidelse, eller er cannabisbruk mer utbredt blant personer med forutgående psykiske lidelser. Virkningen på lungene er at motstandsevnen svekkes, med kronisk bronkitt og emfysem som resultat.

Det er ikke noen uttalte abstinenssymptomer. Mange hevder at cannabis i seg selv ikke er avhengighetsskapende, men at avhengighetspotensialet avhenger av brukeren. Til slutt kom hun inn på Unge Venstres Program, hvor de vil legalisere og regulere omsetningen av alle narkotiske stoffer. Det var hun tydelig i mot.

Ref. Adolf

Trivelig på kjøkkenet
til Golfklubben
på Aas Gård.
Berit Sollie og Dagny
i full sving.

Klubbmøte 13. februar. Yngve Ruud og Arne Huuse: Bekkelaget RK: Rent drikkevann til 55 skoler i Palestina

Bekkelaget Rotaryklubb har vært engasjert i flere prosjekter i Palestina. De har hatt samarbeid med Ramallah Rotaryklubb. Den har en ingeniør som president, og han er svært dyktig på prosjekter. Sammen med denne klubben, enkelte klubber i Norge og Sverige, noen private donorer og Kirkens Nødhjelp har de fått global grant. Det er den lokale klubben som står for gjennomføringen.. Bekkelaget Rk har forørig en del inntekter fra vaktjeneste på Norway Cub.

Vannprosjektet inkluderer ikke vannboring men fokuserer på ren distribusjon av vannet frem til forbrukssted på de enkelte skolene på Vestbredden.

Sammen med Ramallah Rk er de engasjert i barnehage og fritidsklubb i en flyktningeleir, I Hebron er det ønske om en døveskole. Det er ganske mange døve der pga.inngifte.. Døve barn holdes hjemme. Bekkelaget Rk. har tanker om et mor-barn prosjekt sammen med konen til Odd Karsten Tveit, som er jordmor.

Vi fikk en orientering om israelsk bosettingspolitikk og de problemer denne medfører for den palestinske befolkningen. Vann har vært innført med supertanker fra Tyrkia til Palestina.

Vi fikk se bilder fra en tur til Palestina i oktober. Skolebarna var svært takknemlige og likte å snakke med og synge for sine gjester.

Ref. Jarle

14. februar. Vintermoro på Aas Gård

Det har blitt en tradisjon at Nittedal Rotaryklubb i samarbeid med Hakadal Sledehund-klubb arrangerer en opplevelseskveld for ungdommer med funksjonsnedsettelse, deres pårørende og hjelpere. Ås Gård lar oss velvillig samles på tunet. Årets arrangement ble på grunn av manglende snø forandret fra sledehund-kjøring til kjøring med hest med dombjeller og vogn, med kjørejenter fra Alme. En helt spesiell refleksløype med artige oppgaver var satt opp i nærområdet. Ute var det også bålpanne for steking av pinnebrød og marshmallows, mens man inne i klubbhuset til Golfklubben kunne få pølser, vafler og drikke.

Berit Sætersdal var sjef for kvelden, og med gode hjelpere fikk vi en trivelig kveldsstund. Quizen var slik den skulle være, så gutta ved langbordet kunne svare på nesten alt. I tillegg fortalte deltagerne om arbeidsplassene sine og ting de ellers var opptatt av. Praten gikk livlig, og kvelden gikk veldig fort.

Ref. Liv

Klubbmøte 20. februar. Gunnar Prøis, Nittedal kommune: Raset på Li

Visepresident Marit Liv ledet møtet og sa at innkommende guvernør hadde utsatt fristen for klubbens utkast til *'planer og mål for 2020/21 (KPM)*, til slutten av mars, i stedet for januar. Innspill ønskes.

Jan Alfred kunne rapportere at Eivind hadde bedt ham om å overta 'driften' av klubbens andel i prosjektet *Realfagprisen*. Årets pris deles ut i slutten av mars.

Det er opprettet et Talent Senter ved en VG-skole i Oslo, etter at stortinget bevilget penger. Det ble 1000 søkere til de 100 plassene. Flere av bankene i Oslo gir nå penger til opprettelse av talentsenter ved enda to VG-skoler i Oslo.

Foredragsholder var Gunnar Prøis, enhetsleder Plan, byggesak og geodata i Nittedal kommune, med eget ansvar for teknisk del av opprydding og utbedring etter leirraset på Li, langs Nitelva:

På morgenen 16. sept. 2019 falt vanntrykket i søndre Nittedal, 10 minutter etter at Li Skole startet undervisningen. Et stort, 40 meter langt, 130 meter bredt og 7 meter dypt leirras, langs og ut i Nitelva, hadde tatt hovedvannledningen, 5 høyspentkabler og div. annen infrastruktur og store deler av veibanen ved enden av Birkelundsveien.

Bakgrunnen for ras i felter med kvikkleire, går mange tusener av år tilbake i tid. --- Der elver brakte finkornet slipemasse ut i saltvann, fra isbreene som skurte over landskapet i innlandet ved slutten av den siste istiden for titusen år siden, ble det noen steder bygget opp en spesiell leire langs havbunnen. Om denne leiren i dag utsettes for raske og kraftige endringer i trykk fra jordmassene over leira, kan kvikkleira brått bli flytende i et sjikt nede i bakken. Leirras er som en nesten horisontal forflytting av store jordmasser og alt som hviler oppå, som trær og bygninger. Svært tunge gjenstander, som anleggsmaskiner, kan 'synke' ned gjennom jordmassen mens den beveger seg, og helt ned i kvikkleira. Det kan også være fare for dette i en lengre periode etter at raset har stoppet.

Den sydlige delen av Nittedal var en utvidet del av dagens Oslofjord, tilbake på slutten av istiden. Store deler av hele Nedre Romerike lå under saltvann. Der er det mange store områder med kvikkleire mens Nittedal bare har området ved Li med mye kvikkleire. Leiren lenger opp langs Nitelva er hovedsaklig 'blåleire'

Jordmasser som flyttes av elver og så synker til bunns i ferskvann, danner blåleire. Den kan ikke bli kvikkleire, men kan vaskes bort under stor vannhastighet. Blåleire er et forholdsvis stabilt underlag, men bør spunes langs elver, før det bygges der (som på Elvetangen).

Etter raset 16. september satte Nittedal kommune omgående 'kriseteam' og fikk inn eksperter fra Norsk Geoteknisk Institutt som kartla faren for mer kvikkleire i det berørte området. Pumpestasjonen for kloakk ved gangbrua hadde flyttet seg nok til at alle rørforbindelser var ødelagt, men nye midlertidige rørforbindelser kunne lages, og pumpestasjonen etter noen uker tas i bruk igjen. Nedre Romerike Vannverk (NRV) måtte omgående flytte hovedvannledningen og la nytt rør på østsiden av elven og over den 'nye' bilbrua (derfor fortsatt ett felts trafikk der). Gangbrua måtte stenges da den fortsatt kan skli ut i elva.

82 innbyggere og 10 bedrifter måtte omgående flytte. Det ble vurdert å være altfor stor fare for nye ras, til at 'sivile' kunne tillates inn i det berørte området. Av de evakuerte var det p.t. 62 som ikke hadde fått flytte tilbake enda. For å hindre at personer bryter seg inn i de evakuerte husene, er området fortsatt overvåket 24/7.

NRV fikk omgående satt opp tanker med drikkevann ved de to eldresentrene og 250 000 liter drikkevann ble distribuert til innbyggerne i kommunen. Det ble løpende skriftlig rapportert til kriseteamet og til alle berørte parter i kommunens administrasjon, og ukentlig til Fylkesmannens kontor. Vannstanden i elva og eventuelle settinger i alle bygg i rasområdet, ble løpende sjekket og rapportert. Da man endelig hadde en full oversikt, ble det vedtatt en sekstrinns plan for det videre arbeid i skredsonen: 1) Fjerne vekt på toppen av skrånningen, 2) Fjerne trær og busker i skredgropa, 3) Blande kalksement inn i leira, 4) Legge tilbake masser, 5) Bygge opp vei, vann, avløp, strøm og fiber 6) Tilbakestille og erosjonssikre Nitelva. Ny adkomst fra Kirkeveien til Li skole og -badet, samt GIF-lokalene, måtte bygges omgående, med egen fylling over den nye midlertidige hovedvannledningen.

En gravemaskin med ekstra lang rekkevidde (18 meter gravearm), slik at larveføttene til å begynne med kunne stå utenfor rasstedet mens den grave, ble leiet inn fra NVE. Denne fjerningen av masse reduserte trykket på kvikkleira nok, og derved redusert rasfare, til at stabilisering av leira kunne begynne. Det skulle lages 2500 'påler' satt i et mønster over hele rasområdet, ved iblanding av kalk og sement i leira, ned til 9 meters dybde. En beltedrevet, 40 tonn maskin med en kjempestor 'mixmaster', rørte opp leira i en drøy halvmeter tykk søyle ned til 9 meter. Deretter ble det pumpet inn en blanding av kalk/sement/vann. Vi fikk se en video som tydelig viste hvor fort det oppsto en helt lettflytende kvikkleire i et begrenset område rundt 'vispen'. Litt skummelt å se på !

Etter at kalk/semment blandingen hadde satt seg, kunne den store 'mixmasteren' flytte seg lenger og lenger ut på de nye 'pålene' nede i bakken, etter hvert som de ble laget og pukk og grus lagt ut rundt 'pålene'. Også gravemaskinen kunne så etter hvert stå ute på dette nye dekket over kvikkleira og derved rekke ut til de siste delene av rasområdet. --- Det var beregnet 16 seks-dagers arbeidsuker på å lage de 2500 underjordiske søylene. På grunn av det uvanlig varme været i vinter, blir de ferdig på halve tiden.

Når selve rasstedet, helt ned til elva, er stabilisert og dekket med et tykt lag pukk og grus, kan ny infrastruktur installeres og ny elvekant bygges. Pumpestasjonen for kloakkhåndteringen må erstattes med et nytt anlegg, tilknyttet det nye avløpssystemet i kanten av elva. Ny permanent hovedvannledning må også legges, samt at all infrastruktur må re-etableres, forhåpentlig i løpet av året.

Nye større nedbørsmengder er forventet i årene fremover. Dette må kunne håndteres ved bl.a. 'fordrøying' av tilsiget til Nitelva. Gress på store tak og grus på parkeringsplasser MÅ gjennomføres i hele kommunen. Elvebreddene må også forsterkes for å hindre utvasking.

I en spørsmålsrunde etter foredraget, fremkom følgende:

- De evakuerte fikk bare 4 'verdi-hentinger' fra sine evakuerte hjem, i form av et besøk på en time, for maks to personer fra hver husstand. Alt annet arbeid i det avsperrede området måtte da stoppes, og redningsmannskaper og utstyr måtte være tilstede i full alarmberedskap. Det har vært holdt 3 samlinger for informasjon og støtte for de evakuerte. --- De 10 evakuerte bedriftene har vært ivaretatt så godt som mulig, men noen av dem sliter selvfølgelig økonomisk. --- Hjemflytting for de fleste, blir først ut på våren.
- 'Påling' ned til 9 meter gir bare 2 meter ned i urørt leire under raset, men NVE mener det erfaringsmessig er tilstrekkelig.
- Kommuneledelsen har i mange år holdt 2-3 øvelser i året for katastrofetrening for store vannledningsbrudd, leirskred, oversvømmelser, og liknende. Nedre Romerike Vannverk var imponert over hvor godt kommunen håndterte de første dagene etter raset på Li. Som eksempel hadde de to eldresentrene fullt fungerende drikkevann fra tank, etter bare et par timer!
- Kommunen hadde brukt ca. 10 millioner kroner på utbedringer, vakthold, etc. etter raset, fram til Jul. De forventer noe mindre i 2020, men gjenoppbygging av all infrastruktur er vanskelig å kostnadsberegne før anbud foreligger for alt.
- «Hva med kvikkleire og vannskader ved den nye ungdomskolen i Hakadal» ble det siste spørsmålet, og svaret var som beskrevet ovenfor; det er bare blåleire der og den er spunset så den ikke vaskes ut i elven. 'Fordrøying' av overflatevann vil også bli utført.

For å se litt sammenhenger (og hvor heldige vi er i Nittedal, med så lite kvikkleire) gå inn på

<https://www.ngi.no/Tjenester/Fagekspertise/Jordskred-og-leirskred/Kvikkleireskred-i-Norge>

Ref. Ragnar

27. februar. Rekeaften

Kameratskaps-komiteén hadde som vanlig laget en hyggelig ramme med utsøkt forpleining for drøyt 40 tilstedeværende.

President Elisabeth leste et selvskrevet muntert dikt som hun hadde fremført på klubbens rekeaften i 2015. Liv spilte til en vittig sang med tittelen Rekeliv

Et av versene:

Så vi løftes kjærlig, varlig opp
Mens du holder om vår lodne kropp
Raskt du tar vår rosa kåpe av
Og beundrer kjøttet Gud oss gav

Gunnar sang med stø røst en kjent sang om en ganske ung, tyvaktig og forsikrings-svindlende urmaker i Tvedestrand. Sangen har utgangspunkt i virkelige hendelser, og Gunnar lot oss få del i spennende research som han hadde utført rundt den unge slyngelens gjøren og laden.

Vigdis gledet oss med en fornøylig Oluf-stubb om «Ho arme Rødsi», en gammel ku som var fredet av Emma og til slutt eksploderte slik at skinnen innhyllet Emma som en pels.

Ref. Jarle

Redaktør Jarle